

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Střední průmyslová škola strojnická Olomouc, tř.17. listopadu 49

**Výukový materiál zpracovaný v rámci projektu „Výuka moderně“
Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.5.00/34.0205**

Šablona: III/2 Dějepis

Sada: 1

Číslo materiálu v sadě: 8

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

Název: Antická kultura

Jméno autora: Mgr. Vladislava Heglasová

Předmět: Dějepis

Jazyk: Čeština

Klíčová slova: antika, klasická civilizace, kalokagatia, čtyři období antické kultury

Cílová skupina: žák 1. ročníku

Stupeň a typ vzdělání: střední odborné

Očekávaný výstup: Žák umí definovat pojmy antika, kalokagatia, dokáže vysvětlit podstatu klasické civilizace a pochopí význam hmotné a duchovní kultury antického světa pro další rozvoj evropské civilizace.

Metodický list/anotace

Na základě motivační prezentace se žák seznámí s odkazem hmotné a duchovní kultury antického světa na pozadí čtyř období antiky a pomocí dílčích úkolů rozpozná slohy řeckého stavitelství, jmenuje typické řecké a římské stavby, některé autory, popř. díla antické filozofie, vědy, literatury a divadla.

Datum vytvoření: 2.10. 2012

ANTICKÁ KULTURA

- **civilizace doby železné** (*železo – dostupný a laciný kov*)
- **klasická civilizace** (*oproštění od konzervativních tradic orientu*)
- **rozvoj vědy** (*logické myšlení, oddělení od techniky*)
- **realistické zobrazení člověka v umění**
(*„KALOKAGATIA“ - harmonická osobnost jako dokonalý typ člověka*)
- **nové formy politické organizace**
- **rozvoj řečnictví**
- **rozšíření gramotnosti**
- **z řecké abecedy vznikla latinka a azbuka**

Čtyři období antické kultury

1. **ionské (6. stol. př.n.l. – 480 př.n.l.)** - období přírodních filozofů (Thales, Herakleitos, Pytagoras)
2. **athénské (480 př.n.l. – 330 př.n.l.)** – za Perikla vrchol řecké moudrosti „*sofistů*“ (Sokrates, Platón, Aristoteles) a řečnictví (Demosthenes, Isokratos)
3. **helénistické (330 př.n.l. – 30 př.n.l.)** – řecká kultura ve styku s kulturním dědictvím Předního východu
4. **římské (od příchodu Římanů – 476 n.l.)** – Římané vynikli v právu, správě, řečnictví – Cicero, „*stoicismus*“ – Seneca)

Úkol: Kterým filozofům náleží následující výroky?
Přiřadte je.

- 1. Nic neprospěje víc, než pomyšlení na naši smrtelnost. Jsme tu jen hosty.**
- 2. Existuje jen jedno dobro, a to je vědění. Existuje jen jedno zlo, a to je nevědomost.**
- 3. Dokud dýchám, doufám.**
- 4. Jedině filozof má vládnout, ježto zná ideální pravdu.**

a) Sokrates, b) Platón, c) Seneca, d) Cicero

Řešení:

1. **c)**

2. **a)**

3. **d)**

4. **b)**

Stavitelství

- základní prvky řeckého stavitelství – sloupy, trámy, římsy, štíty
- podle výzdoby kamenných sloupů a hlavic rozlišujeme tři slohy:

1. dórský sloh

2. iónský sloh

3. korintský sloh

Úkol: Na základě znalostí ze ZŠ se pokuste přiřadit k následujícím obrázkům příslušný sloh.

Vespasianův chrám

Forum Romanum

Obrázek č. 1

Hefaistův chrám v Athénách

Obrázek č. 2

Artemidin chrám v Efesu

novodobá představa

Obrázek č. 3

Řešení:

obrázek č. 1: korintský sloh

obrázek č. 2: dórský sloh

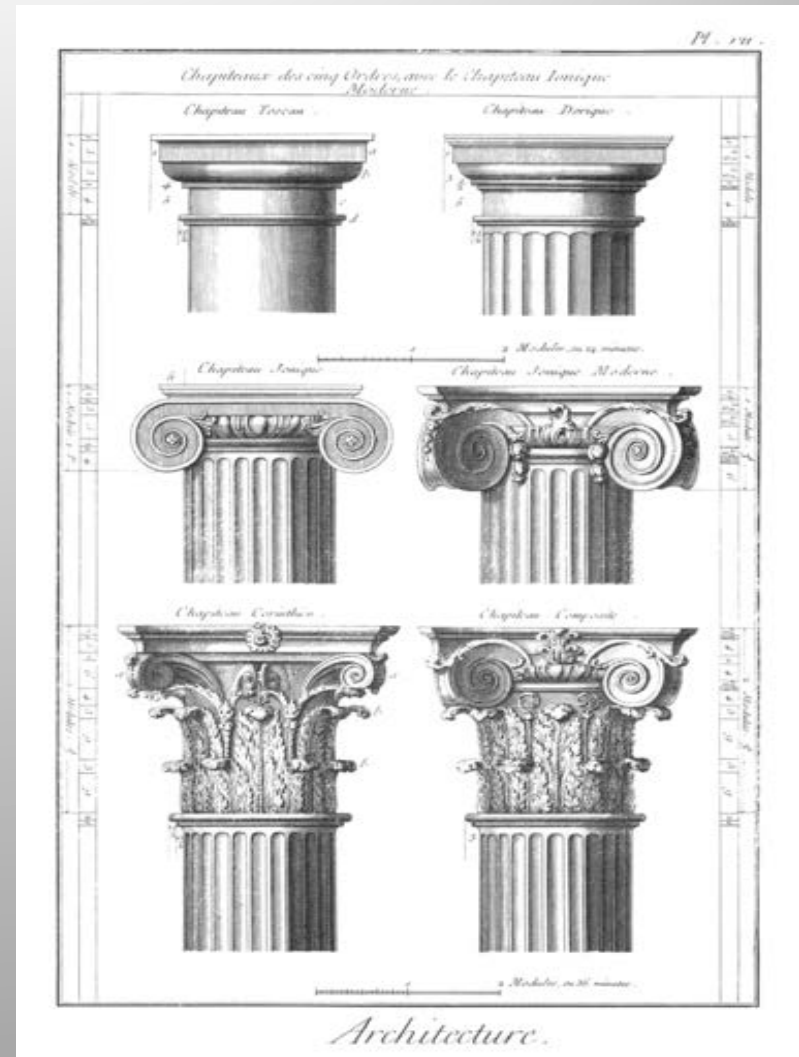
obrázek č. 3: iónský sloh

Dórský, iónský a korintský sloup

z francouzské encyklopedie 1759

- 1. dórský sloh:**
masivnější sloupy s ostrým
žlábkováním a jednoduchou
hlavicí s čtvercovou deskou
- 2. iónský sloh:**
štíhlejší sloupy, hlavice s dvěma
závity – volutami
- 3. korintský sloh:**
štíhlé sloupy, hlavice bohatě
zdobeny rostlinnými listy

Obrázek č. 4

Významné řecké stavby

- **Athény: Akropolis s Parthenónem** (sochař Feidias), Athény za Perikla - 250 tisíc obyvatel, spojeny s hradbami s přístavem Peiraeiem
- **Pergamon:** chrámy, palác, divadlo, knihovna, kasárna
- **V období helénismu** okázalé kolosální stavby, opevnění, kolem náměstí zástavba protkána sítí pravoúhlých ulic

Athénská Akropole

Obrázek č. 5

Římské stavitelství

- od Etrusků přejali klenbu, oblouk a využili při stavbě kanálů, vodovodů, mostů
- římské stavby krásleny i uvnitř
- v bazilikách se konaly trhy, soudy
- veřejné lázně – bazény, koupelny, tělocvičny, knihovny, společenské místnosti
- arény na gladiátorské hry (**KOLOSEUM**)
- památníky, sloupy, vítězné oblouky na náměstích (**FORUM ROMANUM** v Římě)

Kolosseum v Římě

Obrázek č. 6

Výtvarné umění

- považováno jen za řemeslo
- znázornění ideálu lidské dokonalosti a bohů
- sochy z vápence, mramoru a bronzu
- 5. stol. př. n. l. – vrchol řeckého sochařství (Myron, Feidias a Polykleitos)
- helenistické sochařství už vyjadřovalo duševní stavy (Praxitelés)
- řecké obrazy a fresky se nedochovaly, pouze výjevy z malovaných váz (starší černé na hnědém pozadí, mladší červené na černém pozadí)

Feidiova socha Dia v Olympii

Obrázek č. 7

Sochu Dia

Feidias zhotovil z desátku kořisti uloupené Peršanům. Rekonstrukci sochy vyryl Philippe Galle v roce 1572 podle kresby Maartena van Heimskeckeho.

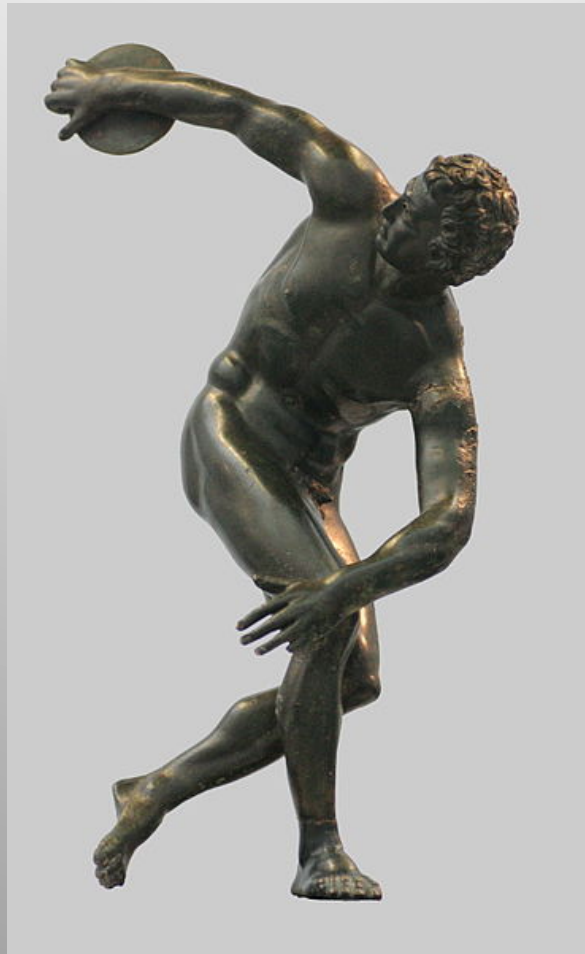
Černofigurová amfora s Heraklem a Geryonem z roku 540 př. n. l.

Obrázek č. 8

Bronzová socha Myronova Discobola

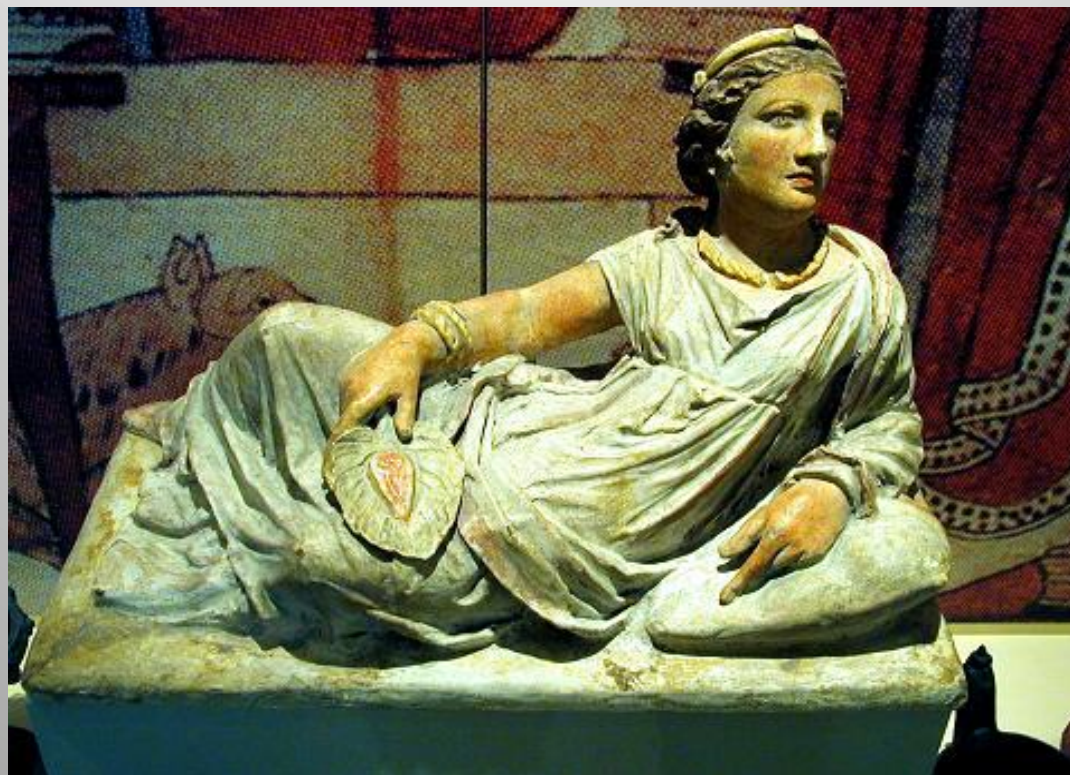
Obrázek č. 10

Etruská žena

terakota

Obrázek č. 10

Literatura

- Homér – Ilias a Odyssea – nejstarší písemné památky z 8. stol. př.n.l. (o obléhání Tróje a návratu z trojské války)
- Hesiodos – „O původu bohů“ první známý řecký básník
- Sapphó, Anakreón, Pindaros - lyrika
- řecké divadlo – pro široké vrstvy (drama - Aischylos, Sofokles, Euripides, komedie - Aristofanes)
- římská literatura napodobovala řeckou (Vergilius, Maro, Horatius, Ovidius, Naso)

Amfiteátr v Epidauru

Obrázek č. 11

Seneca

Národní archeologické muzeum v Neapoli

Obrázek č. 12

Dějepisná literatura

- Thúkydidés (Peloponéské války)
- Hérodotos (obecné dějiny, Řecko-perské války)
- M. Porcius Cato (počátky Říma)
- G. Julius Caesar (Zápisky o válce galské)
- Titus Livius
- Cornelius Tacitus (rozsáhlé dílo)

Odkazy:

Použité zdroje: internet

Dostupné pod licencí GNU Free Documentation License na www:

Obrázek č.1

NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 2.10.2012]. Dostupný na WWW:

< <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:RomaForoRomanoTempioVespasiano.JPG> >

Obrázek č. 2

CARR, Adam. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 2.10.2012]. Dostupný na WWW:

< <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hephaistos.temple.AC.02.jpg> >

Obrázek č. 3

PRIME, Zee. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 2.10.2012]. Dostupný na WWW:

< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Miniaturk_009.jpg >

Obrázek č. 4

NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 2.10.2012]. Dostupný na WWW:

< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Classical_orders_from_the_Encyclopedie.png >

Obrázek č. 5

ISENECA. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 2.10.2012]. Dostupný na WWW:

< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Acropolis_from_south-west.jpg >

Obrázek č. 6

ROSINO. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 2.10.2012]. Dostupný na WWW:

< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Colosseum_at_night.jpg >

Obrázek č. 7

HEEMSKERCK, Maarten Van. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 2.10.2012]. Dostupný na WWW: < http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Statue_of_Zeus.jpg >

Obrázek č. 8

NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 2.10.2012]. Dostupný na WWW: < http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Herakles_Geryon_Staatliche_Antikensammlung_1379.jpg>

Obrázek č. 9

NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 2.10.2012]. Dostupný na WWW: <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Greek_statue_discus_thrower_2_century_aC.jpg>

Obrázek č. 10

IHLE, Thomas. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 2.10.2012]. Dostupný na WWW: < <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Etruskerin.jpg> >

Obrázek č. 11

MORN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 2.10.2012]. Dostupný na WWW: < http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Epidaurus_Theater.jpg >

Obrázek č. 12

FINICIO, Massimo. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 2.10.2012]. Dostupný na WWW: < <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Seneca.JPG> >